

Kesätapaaminen 1993

Viime kesänä vierailimme Vuokkiniemessä ja nyt tulevana kesänä on vuoromme kutsua vieraita rajan takaa. Kesätapaamisen paikaksi on valittu **Nurmes**, jonne kutsutaan noin 50 vierasta Vuokkiniemestä. Tapaamisaika on heinäkuun puolivälin tietämissä ja valmistelut ovat käynnissä.

Iljan päivän praasniekka Vuokkiniemessä 2.8.1993

Vuokkiniemi-seuran historiallisessa jäsenkokouksessa 6.7.1992 Vuokkiniemen kulttuuritalossa paikallinen kokousyleisö ehdotti Vuokkiniemen edustajille, että kesäjuhla siirrettäisiin parikymmentä vuotta sitten keksitystä heinäkuun Lietosaaren juhlasta takaisin Iljan päivään elokuun 2. päivään, joka on iänikäinen Vuokkiniemen praasniekka.

Teemme ryhmämatkan praasniekkaan, jonka yhteydessä suoritetaan Vuokkiniemen kirkon peruskiven laskeminen.

Varojen keräys kirkon rakennusprojektin hyväksi on käynnistetty ja Karjalan Tasavallasta saadun tiedon mukaan hanke saadaan käyntiin suunnitelman mukaisesti tulevan vuoden aikana.

Lisää tietoja näistä tapahtumista saat seuraavassa ryhmäkirjeessä ja Karjalan Heimosta.

Vuokkiniemi-seuran johtokunta kiittää kaikkia heimolaisia aktiivisesta osallistumisesta seuran toimintaan ja toivottaa kaikille:

HYVÄÄ JA RAUHALLISTA JOULUA!

Kirjoja Karjalaan Kuusamosta

Leijonat-järjestön PDG Matti Virranniemi LC-Kuusamosta ideoi kirjakeräyksen Karjalaan. Keräys toteutettiin kahdessa piirissä. Kirjoja saatiin yli 3 000 kappaletta, 60 kolia, ja lisäksi suuri määrä aikakauslehtiä. Tämä erä on luovutettu Kostamuksen kirjastoon marraskuussa 1992, koska 35 000 asukkaan kaupungissa on paljon suomenkielen taitoisia lukijoita. Keräystä jatketaan ja seuraava erä on ajateltu antaa joko Louheen tai Vuokkiniemeen

...ja Oulun läänin kirjastoista

Kesän aikana Oulun läänissä toteutettu kirjakeräys Karjalan tasavaltaan onnistui järjestäjiensä mukaan hyvin. Keräyksessä saatiin yhteensä 8 781 kirjaa.

Lahjoituksesta on 27 prosenttia lastenkirjallisuutta, 26 prosenttia kaunokirjallisuutta, 39 prosenttia tietokirjallisuutta sekä 9 prosenttia vieraskielistä kirjallisuutta.

Kirjalahjoitus menee useaan kohteeseen Karjalassa: Kostamukseen, Kalevalaan eli Uhutalle, Vuokkiniemeen, Petroskoin Pedagogiseen Instituuttiin, Louheen, Mujejär-

velle, Jyskjärvelle, Kiestinkiin, Rukajärvelle, Tiiksjärvelle, Vuonniseen, Luusalmelle sekä Kepaan.

Keräyksen tarkoituksena oli kirjallisuuden ja kirjastojen välityksellä välittää tietoa ja taitoa sekä edistää kulttuuri-kehitystä Karjalassa.

Kirjakeräykseen osallistui kolmasosa Oulun läänin kirjastoista.

Muistaako joku vielä Ibi (Juho) Romanaisen Repolasta Kolvasjärven kylästä? Häneltä jäi kaksi poikaa, joiden kohtalosta ei ole mitään tietoa. Juho itse on kuollut Ruotsissa.

On mahdollista, että pojat ovat kulkeutuneet Siperiaan, jonne heidän äitinsä aikanaan vietiin, ja mahdollisesti kadottaneet äidinkieltäänkin.

Mahdolliset tiedot pyydän osoitteella: Vera Rökman, Punarinnantie 2, 02660 Espoo.

Karjalan Heimo

TILAA

LAHJAKSI

HYVÄ LEHTI

TUONILMAISIIN OVAT SIIRTYNEET

Maiju Keynäs kuollut

Maiju Keynäs.

Fillis. Maiju Keynäs kuoli 13.10.92 Helsingissä. Hän oli syntynyt 19.3.1911 Tampereella, kirjoittanut ylioppilaaksi Helsingin Tyttönormaalilyseossa ja valmistunut filosofian maisteriksi Helsingin Yliopistossa.

Maiju Keynäs toimi historian ja yhteiskuntaopin lehtorina mm. Aitoossa, Jyväskylässä ja Riihimäellä.

Hyvin mittavan ja arvostetun työn Maiju teki karjalaisen perinteen keräämisessä. Hän paneutui haastatteluisaan karjalaisten elämäntapaan, siihen kuinka perheet, talot ja kylät toimivat, mitä asukkaat tekivät ja kuinka elantonsa tienasivat.

Mielenkiintoisia ovat tiedot kyläyhteisöjen toiminnasta. Saamme tietää, kuinka demokraattisesti käsiteltiin kyläliikkeitä, valittiin virkamiehet, ja mitä kaikkea tehtiin, kun kylään pyrki uusi asukas ja halusi peltoalaa itselleen. Näin saatiin talteen paljon arvokasta tietoa. Tämän tiedon merkitystä korostaa erikoisesti se, että vastaajat olivat lähes kaikki syntyneet 1800-luvulla.

Maiju oli hyvin tarkka ja tunnollinen tietoja kerätessään. Hän punnitsi saamansa tiedot useammalta taholta ja antoi ne myös ulkopuolisten tarkastettaviksi. Kun laukkukauppiaiden toiminnasta oli monenlaista mieltä, niin Maiju teki kysymyssarjan, antoi sen Museovirastolle ja pyysi heitä postittamaan kyselyt ympäri Suomea. Museovirasto teki näin ja sai runsaasti vastauksia. Mitä syrjäisemmiltä seuduilta vastaajat olivat, sitä korkeammalle he arvostivat laukkukauppiiaan työn ja merkityksen: "Laukkuri tuo meille tuulahduksen maailman kuulumisista. Häneltä saamme kuulla uudet muotivirtaukset ja ostaa tavaroita, joita oman paikkakunnan kauppialla ei ole saatavana!"

Maijun keräämissä sadoissa haastatteluissa on aineistoa erilaisia tulevia tutkimuksia varten. Itse hän keskittyi laukkukauppiatietoa koskevaan aineistoon. Hän sai siitä lisensiaattityön valmiiksi ja suunnitteli sen laajentamista väitöskirjaksi. Voimat eivät

tähän kuitenkin riittäneet. Maijun tutkimusten pohjalta kirjoitettiin laukkukauppaa käsittelevä kirja "Halpa hinta, pitkä mitta".

Karjalan Sivistysseura on myöntänyt Maijulle ansio-merkin ja asettanut hänen valokuvansa niiden karjalaisten johtomiesten joukkoon, jotka

ovat vuodesta 1906 lähtien kantaneet vastuuta karjalaisuuden säilyttämisestä.

Maiju haudattiin Alavudelle. Omaiset ja Maijun työn arvostajat saattoivat hänet viimeiseen leposijaan, oman äitinsä viereen.

KOSTI PAMILO

Sandra Seppänen.

Sandra Seppänen kuoli kotonaan Kauhajoella 21.10. Kuollessaan hän lienee ollut vanhin vuokkiniemäläinen; ikää oli kertynyt 96 vuotta.

Sandra-täti välitti karjalaisista perinnettä usean sukupolven yli. Erinomaisen muistinsa avulla hän vielä viime aikoina kertoi vuosisadan alun tapahtumista ja tunnisti valokuvista henkilöitä, jotka olivat syntyneet ennen edellisen vuosisadan puoliväliä. Lastenlapset saivat häneltä sukutietoja useiden sukupolvien ajalta. Pertti Virtaranta tallensi häneltä ja Aleksii-puoliselta sananlaskuja ja arvoituksia. Arvokkainta perintöä on kuitenkin ollut karjalainen

viisas ja aito elämäntapa, johon hän omat lapset ja heidän lapsensa kasvatti.

Muutettuaan v. 1944 Vuokkiniemestä rajan yli Suomeen Sandra asettui miehineen ja lapsineen Pohjanmaalle veljensä ja sisarensa luokse. Nämä olivat tulleet pakolaisina Suomeen 1920-luvun alussa, menestyivät ja auttoivat Sandran perhettä uuden elämän alkuun uudessa kotimaassa.

Kauhajoen siunauskappelissa Sandra Seppänen saatiin 31.10. toisenlaisen rajan tuolle puolen. Saattamassa oli lukuisa joukko omaisia ja ystäviä, vuokkiniemäläisiä ja pohjalaisia. (pk)

Pekka Remsujev Vuokkiniemestä sai kutsun tuonilmaisiin varhain aamu-yöstä 13.10.1992 Petroskoin sairaalassa suoritetun vaikean leikkauksen jälkeen. Hän oli syntynyt 9. helmikuuta 1925 Vuokkiniemen Siitarinniemenellä.

Jo lapsena Pekka loukkasi jalkansa ja kunnan hoidon puuttuessa invalidisoitui. Koulunsa hän ehti suorittaa kotikylässään ennen sotaa, mutta joutui sodan alettua evakkomatalle, jota kesti ne-

lisen vuotta. Sillä reissulla hän elätti itsensä mm. suuta-roimalla ja rautatieläisenä.

Mieli paloi kotikylään takaisin. Sinne päästyään Pekka avioitui Vuokkiniemen Kyyrölästä syntyisin olevan Santara Rettijevan kanssa ja muutti Tollonjoen Hukkalaan. Kun Tollonjoki "kuoli", oli edessä muutto Vuokkiniemeen, jonne Pekka pystytti talon, Siimeksen, jossa ovat vierailleet lukuisat vieraat ministereistä lähtien. Vieraille osoitettiin yösiija ja ruokittiin tuntumatontkin.

Huolimatta jalkavaivastaan Pekka työskenteli monin tavoin kotiseutunsa hyväksi. Nuorempana soi mandoliinikin kylän tilaisuuksissa, vanhempana Pekka esiintyi kansanperinnetilaisuuksissa ja hänen juttujaan on julkaistu Karjalan lehdissä nimimerkillä Siimeksen Pekka. Petroskoista maallinen tomumaja siirrettiin kotikansan saattelemana Vuokkiniemen multiin. Pekka sanoi joskus itsestään näin: "Mie olen vain tavallini karjalaini mies." Sitä hän olikin ja jätti jälkipolvillekin velvoitteen olla karjalaisia omalla maalla. Olkoot mullat kevät hänen haudallaan. — HK

Opettaja Julia Koskela o.s. Netsäinen kuoli Kemissä 13.9.92. Hän oli syntynyt 9.7.1926.

Pekka Remsujev.

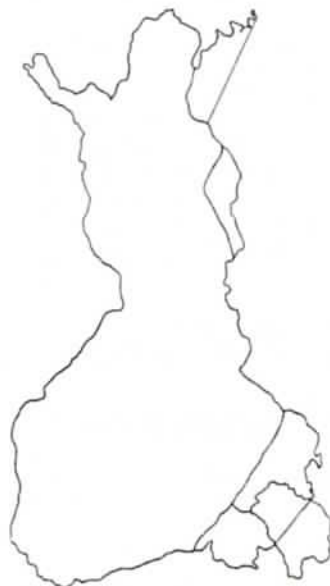
Sylvester Sillanpää kuoli 10.9.92 Boråsissa. Hän oli syntynyt Vienan Vuokkiniemessä.

Toivo Miinin kuoli lomamatkalla Petroskoissa 4.5.92. Hän oli syntyään itäkarjalainen.

Neuvostoliitolle luovutetulla alueella asuu 450 000 ihmistä

Venäjän federaation vuoden 1989 väestölaskennan mukaan Suomen Neuvostoliitolle luovuttamilla alueilla asuu noin 450 000 henkeä. Määrä on suunnilleen sama kuin vuonna 1939, jolloin alueet vielä kuuluivat Suomeen. Kannaksella asuu lähes saman verran väkeä ja Laatokan Karjalassa selvästi vähemmän kuin runsaat 50 vuotta sitten. Petsamon alueella sen sijaan asuu — lähinnä nikkelin ansiosta — yli kymmenkertainen määrä väkeä vuoden 1939 väkimäärään verrattuna. Väestön määrään ei ole laskettu mukaan sotilaita.

Luovutettujen alueiden nykyväestöstä noin 19 prosenttia on venäläisiä ja muita slaavilaisia kansoja. Suomalais-ugrilaisia asuu eniten Laatokan Karjalassa, lähes 10 prosenttia. (Tietoaika)

Luovutettujen alueiden väestö

	1989	1939
Petsamo	59 400	5 100
Salla-Kuusamo	6 900	4 500
Laatokan Karjala	105 400	149 800
Karjalan Kannas	277 700	294 900
Luovutettu Karjala yht.	383 100	444 700
Luovutetut alueet yht.	449 400	454 300

Karjalan Heimon seuraavaan numeroon tarkoitetut kirjotukset tulee lähettää toimittajalle viimeistään 15. päivään tammikuuta mennessä.

MERKKIPÄIVIÄ

Erkki Homanen.

Liikunnan opettaja Erkki Homanen täytti 60 vuotta 28.10.1992 Kuusamossa. Hän on syntynyt Kuusamon Paanajärvellä. Erkin isä, kauppias Risto Homanen (Arhipoff), oli kotoisin Vienan Karjalasta, Oulangan pitäjän Vartiolammen kylästä. Äiti Anna o.s. Salmenkorva (Potapoff) oli kotoisin myös Vienasta, Pistojärven Hirvisalmesta.

Erkki tuli ylioppilaaksi Nurmijärven Yhteiskoulusta. Hän kuului niihin karjalaisiin, jotka asuivat Väinölän oppilaskodissa. Liikunnan opettajaksi hän valmistui Helsingin yliopiston voimistelu-

laitokselta 1958. Hän löysi heti työpaikan Kuusamosta ja on siellä sen jälkeen pysynyt.

Kun Erkin harrastuksiin kuuluu retkeily metsissä, harjoitusonginta, hiihtely sekä valo- ja videokuvaus, Kuusamo tarjoaa näille harrastuksille oivalliset puitteet. Koululiikunnassa Erkin oppilaat ovat kilpailleet valtakunnallisella tasolla ja ylittäneet monissa kisoissa mitalitiloille. Kuusamon urheiluseuroissa hän on toiminut sekä hallinnollisissa että ohjaus- ja valmennustehtävissä. Sotilasarvoltaan hän on reservin ylläluutnantti.

Rakennusliike RAKENNUSNELIÖ OY

Helsingintie 9 A 1 24100 SALO
Puh. 924-317 262 telefax 924-332 626

Juuriltaan karjalainen yritys

**NURMEKSEN
KAUPPA OY**

Kaupanteon keskipiste
Ylä-Karjalassa

Karjalan kansallinen kongressi Petroskoissa

Viikonvaihteessa 20.—21. marraskuuta Petroskoissa pidettiin karjalaisten, vepsäläisten ja suomalaisten kansalliskongressi, joka oli jatkoa Aunuksen kerähmölle. Mukana oli myös ulkomaisia vieraita, mm. parisenkymmentä henkeä Suomesta.

Lehden aikataulu ei salli nyt selostaa lähemmin kongressin kulkua eikä tehdyistä julkilausumistakaan ole käytettävissä täsmällisiä tietoja. Palaamme asiaan KH:n seuraavassa numerossa.

Suomalais-ugrilaisten kansojen maailmankongressi Syktyvkarissa

Joulukuun alkupäivinä järjestettiin Komin tasavallan pääkaupungissa Syktyvkarissa ensimmäinen suomalais-ugrilaisten kansojen maailmankongressi. Päätös siitä tehtiin huhtikuussa pidetyssä Venäjän suomalais-ugrilaisten kansojen konferenssissa Udmurtian pääkaupungissa Izevskissä.

Syktyvkarin kokouksessa edustajia oli lähes 700 ja he edustivat kaikkia, lähinnä Venäjän alueella asuvia sukukansojamme. Suomesta mukana oli 35-henkinen valtuuskunta, johon kuului viisi kansanedustajaa, virkamiehiä opetusministeriöstä, ulkoministeriöstä sekä tieteellisten kansojen ja kansalaisjärjestöjen edustalia.

Suomalais-ugrilaista kansoja asuu Venäjällä yhteensä 19 ja heidän lukumääränsä on noin 3,6 miljoonaa. Joitakin, esim. nenetsejä, on jäljellä enää kourallinen. Joitakin pikkukansoja on jo kuollut tyystin sukupuuttoon (viimeinen komassisamoje-di kuoli joitakin vuosia sitten).

Asiantuntijoiden mukaan suomalais-ugrilaisten kansojen lukumäärä on todellisuudessa viiden miljoonan tienoilla, sillä väestönlaskennassa kaikki eivät ole nähin saakka rohjenneet kirjoittautua vähemmistökansallisuuteen kuuluvaksi. Tilanne on toisin sanoen sama kuin Karjalassa esim. vepsäläisten osalta.

Kerromme lisää Syktyvkarin kongressista KH:n seuraavassa numerossa. —SV

Sakari Vuoristo IIVO MARTTINEN

*Vuokkiniemen
kansanperinteen
suurkerääjä*

Kirjallisuuden Karjala-palkinto

Iivo Marttinen (1870-1934) omisti koko elämänsä kotiseutunsa Vuokkiniemen kansanperinteen keruutyölle. Hän asui vuosikymmeniä Suomessa, mutta kaiken liikenevän vapaa-aikansa hän uurasti kotiseutunsa kansanperinteen säilyttämiseksi. Syntyperäisenä vienan-karjalaisena ja runonlaulajien jälkeläisenä Marttisella oli hyvät edellytykset paneutua juuri kerääjien kannalta vaikeimpien perinelaisten, loitsujen ja taikojen tallentamiseen.

Lähikuvan Iivo Marttisesta kansanperinteen kerääjänä ja karjalaisena patrioottina piirtää hänen tyttärensä poikansa toimittaja Sakari Vuoristo. Rungas kuvitus on saatu lähinnä sukuarkistosta. 168,-

SKS SUOMALAISEN
KIRJALLISUUDEN SEURA
Hallituskatu 1, PL 259, 00171 Helsinki
puh. (90) 131 231, fax (90) 1312 3220

Myös kirjakaupoista kautta maan.